

V NEDELJO ZVEČER JE V CHICAGO DIVJAL SILEN SNEŽNI VIHAR.

Po viharju, ki je potrgal elektriko iz vsega mesta, je pritisnil namavalno hlad mraz.

MILWAUKEU MESTU PRETI POMANJKANJE MLEKA.

Chicago, Ill. — V nedeljo zvečer se je pripravljal na neverjetno silen snežni vihar od zapada, in debela snežna odeja je pokrila v kratkem času celo mesto in vsa bližnja predmestja.

Ob rjovenju zakasnela snujeva leva se je pričelo krčiti živo srebro. V nedeljo popoldne je bilo padati s 36 stopinj nad ničlo, ter se do polnoči skrilo do tretje stopinje nad ničlo. Ali tu še ni bilo konca padanja. Se se je živo srebro krčilo in v ponedeljek jutraj se je čisto mesto treslo v mrazu ob ničli na toplotomeru.

Proti jutru je vihar odnesel svoje neuporabne in neljube pete proti severovzhodu ter nam pustil zlato solnce, čigar mrčevje jarki pa niso mogli ogreti čisto kaku mestu mralega lica.

Kakor pripoveduje in napoveduje vremenski pretek, bo mrzli val, ki je ravno v nedeljo zvečer zasnel čisto mesto, vzletel v sredo slovo od nas ter jo odkuril proti severu.

Snežni vihar je divjal, kakor da je nor, in naš kmečki pregovor, da ima sneg zavrt rep, se je do pite uresničil. Vendar pa ni bila viharjeva nadležnost v Chicagu tako velika, kolikratna je bila vsepovsod po srednjem zapadu.

Mnošice, ki so se pomnoževale v toplih gladilnicah, so se prepirale, da se ne morejo peči, domov kakor običajno, kaj, ustavljen je bil delni promet na poštini in na desetine železnice. In tudi vsi izvozi so morali s svojimi avtomobili domov. In se se je jelo dani, ko so zadnji gledalčki obiskovali odhajali domov.

Kolikor je došel znanega, se je pripetilo samo ena večja nesreča. Neka poštena kava je skočila s tirs ter se zakadila v drugo. Pet oseb je bilo precej občutno ranjenih.

V Rockfordu so našli v snežnem zametu nekega pijanega človeka, ki je v sedel prehlajenja u mrl uro pozneje. Ime mu je bilo Emil Magnuson. To mesto je bilo popolnoma ločeno od sveta. Le a na telefonska čista na veliko razdaljo in ena brzovarna čista v Chicagu nista bile pretirani.

Ves promet na krajevni železnici je bil prekinjen. Veliko pomankanje premoga je še bolj poslabšalo že itak obupen položaj v imenovanem mestu.

Železnice so utrpele jako občutno škodo. Na vseh progah so bili vlaki zakasneli po cele ure.

Veliko število vlakov je bilo prekinjenih. Brzovarne in telefonske čiste med Chicagom in milvaukim mestom so bile pretirane. Mnoge železnice so morale iskati izgubljene vlake s pomočjo radija.

Všek je vihar dosegel v Colorado, kjer so mnogi avtomobili na poti ostali v zametih blizu Puebla.

Novi sarod breskev je v Oklahomi skoro popolnoma uničen vseh hudega mraza ob 9 stopinjah pod ničlo. Škodo cenijo na poltretji milijon dolarjev.

V Omahi je zadivjal silen požar, ki je napravil škodo za \$250,000. Požarna bramba mu ni mogla biti kos, ker je bil tedaj tam kaj tako hud vihar, da ne pomni takega še od l. 1888. sem.

Temperatura je padla na 9 stopinj pod ničlo tamkaj. Ceste so polne velikanskih snežnih zametov po celi Nebraski in zapadni Iowi, železnice in brzovarne zveze prekinjene. Celi okraj so popolnoma odrezani od sveta.

V milvaukim mestu se boje pomankanja mleka. Ogromni snežni zameti ovirajo mlakarje, da bi razvažali mleko po mestu.

Delavci brez delavskega časa plaja je kakor vojaki brez plačila.

Pregled večjih dnevnih dogodkov.

Amerika.

Silen snežni vihar, kakršnega ne pomnijo desetletja v tem času in ki je prinesel mraz pod ničlo, je divjal v nedeljo zvečer po zapadnih in severozapadnih krajih Združenih držav. Več oseb je zmrznilo in škoda na letini je ogromna.

Harding je informiral javnost, da bo zopet kandidat za predsednika pri volitvah v prihodnjem letu.

Zveza premogovniških komisij je organizirala posebni štab preiskovalcev, ki imajo dognati vzroke zadnje rudarske stavke.

Herrinski proces proti rudarjem se nadaljuje.

Inozemstvo.

Francoski razglasili obsedno stanje v Essenu, kjer je bil zopet eden francoski vojak ubit.

Nemški predsednik Ebert je pozval Ruhrčane, naj vstopijo v pasivnem odporu do skrajnosti.

Delavski poslanci v Angliji predložili resolucijo v parlamentu za odpravo kapitalističnega sistema.

Mussolini je na kongresu mednarodne trgovske zbornice povečeval kapitalizem.

UMAZANA TAKTIKA OFIC. MAŠINE V RUD. ORGANIZACIJI.

Oficijelna mašina je razbila šoh, na katerem je govoril Howat.

Pittsburgh, Pa. — 4. marca je Alexander Howat, znan rudarski voditelj iz države Kansas, govoril na shodu v tukajšnjem mestu, na katerem je bilo 4000 ljudi. Semdelet zastopnikov raznih rudarskih lokalnih organizacij, organiziranih v centralni rudarski organizaciji U. M. W. of A. Zastopniki rudarjev so burno pozdravili zivljacega bojevnika, ki je stopil na oder. Šoh je sprejel resolucijo, v kateri zahteva od Lewisa, predsednika rudarske organizacije U. M. W. of A., da sprejme njega in tovariše brezpogojno v rudarsko organizacijo, ki so bili v zaporu zaradi kršenja industrijskega zakona v Kansasu obojeni v zapor in jih je Lewis izključil iz organizacije.

V nedeljo dne 11. marca je Howat govoril v Canonsburgu. Na tem shodu so bili navzoči zastopniki osemnajst rudarskih lokalnih organizacij. Šoh se je vrnil v gledališče (Opera House), ki je bilo nabito do zadnjega kotička. Zborovalci so sprejeli resolucijo, kakršna je bila sprejeta na shodu v Pittsburghu.

Do nedelje 16. marca je Howat govoril še na mnogih drugih manjših shodih po rudarskih naselbinah. Dvorane so bile vedno polne, kjer je govoril, in povsod so rudarji sprejeli resolucijo, kot je bila sprejeta v Pittsburghu.

Oficijelna mašina v petem dis-

(Dolje na 3. strani.)

Francija zapleni ameriško posojilo.

Američani, ki kupijo nemške bonde, izgube denar, grozi poluradni pariški list.

Pariz, 19. marca. — Poluradni "Temps" svari ameriške borziste in banke, da izgube svoj denar, ki ga posodijo Nemčiji. Svarilo je naslovljeno na tvrdko Parson Son & Co. v New Yorku, katere je baje pripravljena posoditi Nemčiji \$50,000 proti zadolžnim kreditom, ki jih izda nemška državna banka kot poročstvo za notranje posojilo.

"Temps" piše, da Nemčija ne more absolutno ničesar zastaviti za posojilo, kajti vse, kar je količaja vrednega v Nemčiji, je na temeljni versajlske pogodbe že zastavljeno zaveznikom za odškodnino. List zaključuje, da vsak denar, ki ga kdo posodi Nemčiji, za nje ne bo ničesar vrednega in ne upnik izgubi, kar je posodil.

Med progresivci je dan za dnevno več radikalnega stremjenja. Ti utegnejo strmoglaviti obe sedaj vladajoči stranki v političnem življenju naše dežele.

Želeti je, da pridejo na krmilo naše vlade ljudje, ki jim je res

KDO BO NA ČELU REPUBLIKANSKE VOLILNE LISTE V LETU 1924?

Splošno razpoloženje v republikanski stranki se ne ogrova za to, da bi bil sedanjí predsednik re-nominiran.

DAUGHERTY PRAVI, DA BO HARDING PREDSEDNIŠKI KANDIDAT.

Washington, D. C. — Naznanilo generalnega zveznega pravdnika Daughertyja, v katerem je povedano, da bo predsednik Harding kandidiral za predsedniško mesto v l. 1924. na republikanskem volilnem listku, ni zbudilo posebnega zanimanja v tem mestu.

Po splošnem mnenju ni amatrati tega naznanila za službeno izjavo predsednikovih želj, niti ne želj tistih, ki bodo imeli največ besede pri izbiranju predsedniškega kandidata v prihodnji volilni borbi.

Daughertyjeva naznanila ne amatrato za službeno izjavo republikanske stranke, ker ni on uradni glasnik niti za predsedniškovo spremstvo, niti ne za predsednikov kabinet.

Se veliko manj pa je on v stanju govoriti za republikanske voditelje v kongresu, med katerimi jih je večina daleč za Daughertyjem v sklepanju, da je edino predsednika Hardinga vpoštevali za nominacijo predsedniškega kandidata v prihodnji volilni kampanji.

Osebe, ki so v tesnem stiku s razpoloženjem v stranki, vedo, da govori Mr. Daugherty predvsem v imenu majhne skupine uradnikov, katerih glavna misel so lepa in prijetna vladna služba.

Nadalje ne amatrato naznanila generalnega zveznega pravdnika za službeno izjavo republikanske stranke, ker je radi svoje bolezni že dalj časa izven stika s splošnim političnim razpoloženjem po deželi.

Razlogi, zakaj je zvezni generalni pravdnik podal tako naznanilo še tako hitro, se naslanjajo na dve postavki.

Daugherty je morda prvič mislil, da je prav, če spravi predsednika v tekmo tako zgodaj, ker bi utegnil na ta način odbiti vse druge, ki morda mislijo na predsedništvo.

Naznanilo je po njegovem mnenju potisnilo na stran tri druge republikance v obeh ameriške javnosti, in sicer senatorje Johnsona, Boraha in La Folletta. Vsi ti trije so možni predsedniški kandidati.

Dočim je Johnson že izjavil, da ne bo nasprotnoval Hardingovi kandidaturi, in Borah ni vsaj na zunaj predsedniški kandidat, ni ta stvar tako pri La Follettu.

Druga stvar, na katero se najbrž Daugherty opira, je to, da je reorganizacija predsednika Hardinga gotova, ker misli na pretežno republikansko večino v obeh hišah kongresa.

Stvari pa se bodo popolnoma drugače zasukale med zadnjima dvema letoma Hardingove administracije.

Republikanci so se slabo izkazali v prvih dveh letih sedanjje administracije. Postavili so se v vseh ozihih na stran velekapitalistov. Posebnega niso dosegli. Volilni, ki so oddali svoje glasove republikancem pred dvema letoma, utegnajo obrniti republikanski stranki hrbet. Radikalnega stremjenja je čedalje več v obeh hišah ameriškega kongresa. Vse to pa kaže, da bodo republikanci pogoreli, čeprav bi bil predsednik Harding imenovan za predsedniškega kandidata v prihodnjih predsedniških volitvah.

Delavstvo gotovo ne bo glasovalo niti ne za republikance, niti ne za demokrate. Vsa zavedna delavstva ne. In tega je čedalje več.

Med progresivci je dan za dnevno več radikalnega stremjenja. Ti utegnejo strmoglaviti obe sedaj vladajoči stranki v političnem življenju naše dežele.

Želeti je, da pridejo na krmilo naše vlade ljudje, ki jim je res

ROCKEFELLER NE VOLI DELAVCEV! ZAKAJ DELAVCI VOLIJO KAPITALISTE?

Eugene V. Debs je na volilnem shodu čikaških delavcev zadnje nedelje dejal sledeče: "Kaj bi si mislili, če bi John D. Rockefeller volil socialistični tiket? Rekli bi, da je zmorel, ali ne bi? Toda delavci se vedno volijo republikanske in demokratske kandidata, ki so predstavniki kapitalistov. Kaj si mislite o teh delavcih? Mar niso nori? Vi gradite palače za kapitaliste, sami s svojimi družinami pa živate v brlogih; živate fine obleke kapitalistom, sami se oblečite v najslabše obleke; pripravljate najboljše jedila kapitalistom, sami pa imate drobtine. Ali ni to norost?"

EBERT POZIVA NEMCE NA BOJ DO SKRAJNOSTI.

Pravi, da Francija išče kolonijo v Nemčiji. — Francoski razglasili železniško postajo.

OBSEDNO STANJE V ESSENU, KJER JE BIL FRANCOZ UBIT.

Essen, Nemčija, 19. marca. — Francoski vojak je bil včeraj ubit na tukajšnji železniški postaji. Trije Nemci so bili aretirani in ostri, ki je hotel ubežati, je bil ustreljen. Francosko poveljstvo je razglasilo obsedno stanje v mestu in potrojilo vojaško posadko. Strojnice so bile postavljene na vseh strateških vogalih ulic in prebivalci se ne smejo pokazati na ceste.

London, 19. marca. — "Daily Mail" je prejela depešo iz Pariza, ki se glasi, da se uradna ali poluradna direktna pogajanja med Francijo in Nemčijo gotovo odprejo ta teden. Francoska vlada želi, da so tudi zastopniki Anglije prisotni pri pogajanjih.

Oberhausen, Nemčija, 19. marca. — Bataljon francoskih alpincev, ki je bil tu nastanjen šest tednov, je v petek izpraznil mesto. Pred odhodom pa so Francozi čisto brez poviča izvršili pravo vandalsko delo na tukajšnji železniški postaji. Uničili so vse telegrafске in telefonske aparate ter s sekirami in kladivi razbili plinske obločnice, vodovodne cevi ter vse drugo opremo na postaji; stene so polili s žrnilom, mize pa s barvami. Razdejali so tudi bližnje železniške delavnice in pokvarili večjo količino blaga na tovornih vlakih.

V Kolinu je bil včeraj izvršen napad na Jos. Smeetsa, voditelja gibanja za neodvisno poresko republiko. Smeets je bil ranjen, njegov avak pa ubit, ko so neznanec oddal nanju več streliv iz revol-verjev.

Berlin, 19. marca. — Predsednik nemške republike Ebert je včeraj posetil obsejna kraje ob Ruhru in pozival Ruhrčane, naj vstopajo s pasivnim bojem do skrajnosti. V Hammu, na robu okupiranega teritorija, je Ebert sprejel 1500 delegatov iz ruhrske doline, zastopajočih delavske organizacije, industrijske magnate in razne druge skupine.

Ebert je dejal delegatom, da Nemčija ne sme in ne bo kapitulirala. Če bi se zdaj podala, tedaj bi bilo konec njene neodvisnosti. Francija je invadirala Ruhr pod pretezo, da istirja odškodnino, v resnici pa bi rada naredila iz okupiranih nemških pokrajin novo francosko kolonijo, kakor da je Nemčija druga Afrika.

Ebert se je zahvalil Ruhrčanom za vztrajno pasivno resistenco proti Franciji in jih prosil, naj nadaljujejo, kajti drugače orojka nimajo. Svaril jih je, naj se zavežejo nasilnih činov, ker Francozi komaj čakajo poviča za prelivanje krvi in razdevanje nemških mest.

Duesseldorf, Nemčija, 19. marca. — Francozi so včeraj zasegli

(Dolje na 3. strani.)

predvsem za blaginjo celokupnega ameriškega naroda, ne pa za gotove kroge, ki bogate na rova ljudske nezavednosti in ki imajo zastranega vso vladno moč v rokah.

ZVEZNA KOMISIJA NAPERILA SVOJO OST PROTI SMETARJEM.

Uradna preiskunja goriva, prodanega obdinstvu, dokazuje, da je tisti izdelek najslabše vrste.

VELIKA KOLIČINA RAZNIH NEGORLJIVIH ODMETKOV VMESE.

Washington, D. C. — Kakor se je zaznalo, hoče zvezna premogovniška komisija posesti v zadevo prodajanja raznih odmetkov za dober premog ter tako preprečiti ponovitev sleparij s premogom.

Komisija se je obrnila do zveznega kurilnega razdeljevalca Wadleigha za vsa dejstva, ki jih je dognala v preiskavanju mahinacij premogovniških smetarjev.

Ta dejstva so izročena zastopniku omenjene komisije, in ta zastopnik bo vodil vse nadaljne korake v tej zadevi.

Izid teh preiskavanj bo priporočil komisiji, naj stori svoje končne korake.

S posredovanjem rudniškega urada je komisija imela rane in številne preiskunje premoga iz raznih delov pennsylvanskega antracitnega polja, da je tako dognala, kaj je prava prava obinstvo kupevalo za kurivo med zadnje čime.

En sam vzorec je pokazal, da je v njem 80 odstotkov pravega premoga in pa 20 odstotkov smeti, odmetkov in negorljivih škrlj. Vsi drugi vzorci so bili še veliko slabši. Pokazali so, da je bilo v njih po 40 odstotkov negorljivih smeti, oziroma odmetkov in smeti. Potemtakem je lahko umljivo, kako so smetarske pljavke sleparile in osamale obinstivo, ki je v hudi smi prebavljalo in smetovale, kar je plačevalo tisti "premog" po pretirani visoki ceni.

Velika večina ljudi je videla premog lele tedaj, ko ga je bilo treba davati v peči.

Premogovniški smetarji so ponujali svoj "premog" in prejemali naročila po telefonu ali brosojavu. Ta dejstva so v rokah premogovniške komisije zasno s drugimi razkritji, ki jih je dobila od kurilnega ravnatelja.

Komisija namerava uvesti državno nadziranje premogovnikov in iskanega premoga, kakor je to uvedeno za pregledovanje mesa in drugih živilskih izdelkov.

Komisija bi rada videla, da bi ji pri tem šli na roke vsi tisti lastniki premogovniških rogov, ki so poštteni in ki jim je količaja na tem, da pošeno lopove in sleparje iz svojega kupčijskega območja.

V tistih kupih odmetkov in smeti je le malo dobrega premoga. Skoro nič ga ni. Komisija ni proti temu, da bi ne smeli lastniki prekopavati odmetkov ter iz njih jemati, kar je dobrega in poštenega goriva. Ali je pa proti temu, da bi ljudje dobivali za drag denar "premog", ki ni premog, nego negorljive škrlj in smeti.

"Ruhr mora biti arzenal rdeče armade".

Tako je rekel angleški komunistični poslanec na shodu v Nemčiji.

Berlin, 19. marca. — J. T. W. Newbold, edini komunistični poslanec v Angleškem parlamentu, je včeraj govoril na delavskem shodu v Frankfurtu, kjer se je vršila proslava Pariške komunne. Newbold je apeliral na ruhrske delavce, naj nadaljujejo boj in skrbje, da ruhrske industrije ne pridejo v pesti francoskih, angleških in ameriških kapitalistov, kajti potem bi bile večne vojne. Vse militaristične države bi rade imele delež Ruhra, toda Ruhr mora postati arzenal mednarodne rdeče armade.

Socialisti in komunisti v Berlinu so včeraj praznovali spomin na Pariško komunno in revolucijo leta 1848. s velikimi obhodi, pri katerih je vihralo nebroj rdečih zastav. Slavnosti so se vršile v najlepšem redu in miru.

BORAH JE PRIPRAVLJEN POBOTATI SE S RUŠIJO RADI DOLGOV.

New York, N. Y. — Senator Borah je v nedeljo na velikem shodu na Madison Square Gardenu, katerega se je udeležilo 5000 oseb, apeliral za priznanje Sovjetske Rusije in dejal, da je pripravljen pobotati se s sovjetsko vlado v imenu Združenih držav glede vso-te 178 milijonov dolarjev, katere Rusija dolguje Ameriki. "Jaz prej verjamem sovjetom, da bodo povrnili ruski dolg, kakor pa kateri drugi vladi v Evropi, razen angleške, katere se plačuje svoje dolgove," je rekel senator Borah.

DELAVCI ANGLIJE PRIČELI OFENZIVO.

Poslanec Delavske stranke predložil resolucijo za odpravo kapitalizma.

London, 19. marca. — Voditelj socialistične Delavske stranke na Angleškem prično s parlamentarno ofenzivo proti kapitalizmu jutri, ko Phillip Snowden predloži resolucijo v nižji zbornici, zahtevajoč, da se bodoče zakonodajstvo omeni na smer za stopnjevalno potlačanje kapitalističnega sistema, Snowden in drugi voditelji delavske skupine v parlamentu so še zadnji teden naznanili, da predložijo resolucijo in imajo debato o stvari.

Revolucionarna resolucija, prva te vrste v zgodovini Velike Britanije, je pretresla konservativce do moga in njih voditelji so se izjavili, da bodo s vsami silami opovrli laboritem. Liberali bodo redovno pomagali konservativcem in ker imajo večino v zbornici, ni upanja, da bi bila resolucija sprejeta.

Resolucija zahteva, da se sistem privatnega lastništva zemlje, industrije in transportnih sredstev polagoma zamenja s industrialnim redom, temelječim na kolektivnem lastništvu in demokratični kontroli. Delavska stranka skratka zahteva realiziranje socialističnega programa.

Delavski poslanci, ki so se že med volilno kampanjo zavezali, da bodo skušali doseči davek na privatni kapital in nacionaliziranje rudnikov ter železnice, bodo podpisali resolucijo na vsaj štiri. Prvi v zgodovini angleškega parlamenta si bodo stale nasproti sile kapitalizma in socializma na zbornem forumu.

Značilno je, da so delavski voditelji prišli s to resolucijo nekaj dni po znani pojedini v kraljevi palači, pri kateri so sedeli štirje poslanci laboritov, med temi tudi Snowden, avtor resolucije. Kapitalistični žanopije piše, da se hočejo prisadeti voditelji zdaj oprati pred delavsko maso, katere jih kritizira.

HERRINSKI PROCES SE NADALJUJE.

Marion, Ill. — Proces proti herrinskim rudarjem, ki je počival deset dni radi bolezni soproge porotnika Nathana Barnesa, se je obnovil v ponedeljek jutraj. Država upa, da konča s svojo evidenco ta teden in zagovorniške nastopi s svojimi pričami prihodnji ponedeljek.

PITTSBURŠKE UNIJE ODPRO SVOJO BANKO 1. MAJA.

Pittsburgh, Pa. — "The Brotherhood Savings & Trust Company" je ime novemu denarnemu zavodu s glavnico v smesku po \$137,000. Delničarji te banke so lokalne delavske unije in njihovi člani. Poslovanje za državo Pennsylvanijo je že izdana za ta finančni delavski zavod, ki ga odpre dne 1. maja v trgovskem delu pittsburskega mesta. Poslovnice je že dospela v Pittsburgh. Glavnica je razdeljena na deleže po \$100 na vsako delnico.

VREME.

Chicago in okolica: V sredo oblačno in gorko. Južni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 18, najnižja 8. Solnce izide ob 5:53, zalze ob 6:03.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodna: Zbiranje denarja (vsega) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in na izposojnino \$5.00.

Naslov na vso, kar ima stik s "PROSVETA"
2657-58 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju n. pr. (Jan. 31-23) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevnikom potekla naročnina. Ponovite je pravčasno, da se vam ne ustavi list.

FARMARJI IN DELAVCI SE MORAJO ZDRUŽITI V POLITIKI.

Sedem in šestdeseti kongres je pokazal, kaj imajo farmarji in delavci pričakovati od zakonodajcev, ako nastopajo pocepljeni v politiki. V Ameriki izvoli ljudstvo svoje zastopnike v postavodajne zbornice in važne, javne urade. Ali to ljudstvo se premalo briga, kaj delajo oni, ki so izvoljeni. Premalo se briga, kako so sestavljene stare stranke, kakšni so njih programi, in posledica te brezbriznosti je, da so največkrat izvoljeni tisti, katerim je dobrobit ljudstva deveta briga.

Da ljudstvo kontrolira, kaj delajo postavodajci in izvoljeni javni uradniki, se mora organizirati politično, in v tej politični organizaciji mora samo imeti kontrolo. V tej politični organizaciji mora biti ljudstvo gospodar, ljudstvo mora odločiti, kakšen naj bo program stranke in kakšna naj bo njena pot, ki jo naj hodi v interesu ljudstva.

Majhen del farmarjev in delavcev je organiziran politično zunaj starih strank. Ali še ta del je zopet pocepljen v razne stranke in strančice, dasiravno se programi prav malo razlikujejo. Enotna akcija je torej izključena, dokler se ta del farmarjev in delavcev, ki je organiziran politično zunaj starih strank, ne sporazumi med seboj in ustanovi enotne fronte proti starih strankam, ki so zastopnice privatnih in privilegiranih interesov. V ta namen ni treba ustanoviti takoj nove stranke, ampak že zadoštuje, ako se doseže sporazum med opozicijskimi strankami, da se na podlagi tega sporazuma izdela skupen program za enotno politično akcijo. Seveda se bodo v začetku mogoče napravile napake, ker ljudje niso popolna bitja, ampak so zmotljiva. Te napake se bodo pa kmalu odpravile, kajti nobena napaka se ne more vzdržati dolgo, kjer odločuje ljudski glas kot najvišja volja.

V marsikaterem kraju so danes farmarji in delavci prišli do spoznanja, da se morajo farmarji in delavci združiti pri politični akciji. Zakaj? Ker je taka zveza naravna. V Ameriki nimamo baronov in grofov, ki čepe po velikih mestih in tam zapravljajo zlati čas, doma pa polje obdelujejo hlapci in dekle za sramotno nizko mezd. Ameriški farmar sam obdeluje zemljo. Le malo farmarjev je brez dolga, veliko farmarjev je pa najemnikov. To pomeni, da ne lastujejo svoje zemlje, ampak njih lastnina je le orodje. V nekaterih državah se je najemništvo tako razvilo, da je skoraj polovica farmarjev najemnikov. Naobratno pa vidimo, da morajo izučeni delavci lastovati svoje orodje, nekateri delavci imajo domove v industrijskih središčih. Gospodarski položaj delavcev in farmarjev je danes skoraj enak. Delavci in farmarji so producenti. Eni producirajo industrijske izdelke, drugi pa poljske produkte. Oboji skupaj pa producirajo vse, kar človeška družba potrebuje za svoj obstanek. Iz tega sledi, da je zveza med farmarji in delavci v politični organizaciji popolnoma naravna. Delavce in farmarje izkorišča eninisti privatni bižniški in finančni veleinteresi. Tudi ta resnica naj se ne pozabi.

Nekateri delavci menijo, da je taka zveza nemogoča, ker je farmar včasih tudi delodajalec. Tisti časi, ko je bil farmar delodajalec, ginejo vedno bolj hitro. Človeški ženin izumlja vedno bolj popolne poljske stroje, ki nadomeščajo človeško delavno moč. Farmarju se dandanes tudi ne izplača najemati delavcev, zaradi tega mora sam obdelati svojo zemljo, kolikor jo more obdelati. Seveda so izjeme. Kajti farmarje imamo, ki lastujejo po par tisoč akrov sveta. Takih farmarjev je tako malo, da ne odločajo, kadar gre za večino farmarjev.

Gospodarski zakoni sami učinkujejo, da se približujejo farmarji in delavci in da ni časa več daleč, ko bodo tvorili en razred, ki bo na dnu, ako se ne bodo pravočasno organizirali politično in nastopali skupaj in enotno pri volitvah.

To so dejstva, ki se ne dajo utajiti, in katere je lahko spoznal vsakdo, ki se zanima, kako učinkujejo gospodarski zakoni v sedanjem gospodarskem sistemu.

Združenje pride. Ako ne pride sedaj, pride zanesljivo kasneje. Ampak če tisti, ki razumejo to resnico, delajo na to, da ta združitev pride kmalu, toliko preje bodo delavci in farmarji izvršili svoje zgodovinsko nalogo, ki jim je odkazana po gospodarskih zakonih.

SLIKE IZ NASELBIN.

Chicago, Ill. — Br. Paul Berger, prejšnji tajnik bolniškega oddelka S. N. P. J., ki je lanko poletje odpotoval z družino vred v staro domovino v Trbovlje, se je 18. marea vrnil v Chicago z ženo in hčerka. Br. Berger pravi — in radi mu verjamemo — da ameriški Slovenec, ki je bival v Ameriki več let, se ne more več privaditi v Jugoslavijo. Zda ostane v Chicago za stalno.

Kitaville, Minn. — Z žalostnim srem naznanjamo vsem sorodnikom, znancom in prijateljem, da je nemila smrt ugrabila iz naše srede ljubega soproga in očeta Antona Russa, v starosti 55 let. Bolehal je tri leta in pet mesecev za rakom v želodcu in bil vedno v postelji. Trikrat je bil na operaciji, pa vse ni nič pomagalo. Bil je nadvse dober gospodar in ga bomo zelo teško pogrešali. V svoji okolici se nikdar ni dal komu zameriti.

Zapušča mene soprogo in sedem otrok v starosti od 12 do 27 let. Pogreb se je vršil dne 5. marea od lastnega doma na Maple Hillu na pokopališču, kjer je bil pokopan po cerkvenih obredih.

Lepo se zahvaljujemo družini "Vaslovani", št. 161 S. N. P. J., v Kitaville, Minn., in družini Janca Krstnika J. S. K. J., v Chisholmu, za krasne vence, ki so jih položili na kratek pokojnika. Hvala jim, da so se v polnem številu udeležili pogreba, vsem sorodnikom, prijateljem in znancom za krasne vence svežih in dišavih cvetlic. Vence so darovale sledeče družine: Antona Russa, Charlesa Keržeta, Johna Russa, Jacka Petricha, Johna Pustovrha, Joe Sostaricha, Ludvika Bartola, Johna Požarja, Franka Lovšina, Mathe Plutha, Johna Dimattio, Domenica Cucci in Rudolpha Horwata, ter mr. Matt Russ, mr. Peter McGreen, miss Margaret Spinelli in miss Angela Markovich ter dekleta iz Kitaville. Hvala vsem in tako tudi sorodnikom, prijateljem in znancom za trud in požrtvovalnost v tolažbo v bridkih urah.

Nadva priljubljenemu soprogu in očetu pa želimo, da počiva mirno in lahka naj mu bo amegla aka zemlja. Njegov spomin ostane vedno med nami. Žalostni so stali: Helena Russ, soproga, Anton, John, Rudolph, sinovi, Mary Frances, James in Angela hčere; brat John Russ, sestra Frances Petrich in oče John Russ v starem kraju.

Canonsburg, Pa. — Neizprožna smrt je s svojo košeno roko pograbila našo družino in ugrabila komaj 14 mesecev stare hčerko Evelino Retal, katera je umrla po kratki pešdnini "mneni" boleznij pljučnic. Umrla je dne 13. februarja in materi zemlji emoj izročili dne 14. februarja na tuk. katoliškem pokopališču. Mladi pokojnici naj bo lahka zemlja in mirno naj spaneka, dokler ne pridemo za njo vai.

Lepa hvala vsem, ki so prišli in položili vence na njeno krsto, posebno g. Josefu Kanasa za ves trud in pomoč, Marko Tekavcu in njega družini, Matiju in Mary Sketel in družini Johnu Pelhanu za krasni venci. Hvala botru in botri za venci ter Mimi in Ludviku Retal za venci svežih cvetlic. Lepa hvala vsem.

Žalostni ostali John in Mary Retal, stariši, Elizabeth, Francou, Anna, Jennie in Josephina sestre v starosti od 4 do 14 let.

Bear River, Colo. — Vsak začne opisovati delavke razmere in tako moram jas naznaniti, kako je radi dela tu in v Wyomingu, kamor sem bil odpotoval 7. oktobra. V Shordamu sem dobil delo za Big Body Coal Co., kjer smo delali po eden ali dva dni na teden. Napravl sem vsega sedem alihtov, potem pa je kompanija zaprla tri rove. V vsakem teh rovo je delalo po 375 do 400 ljudi, a vsi so bili kar na lepem postavljeni na cesto. Ob dele je bilo torej 1,200 rudarjev, ki so bili brez denarja in drugih življenjskih sredstev.

Podal sem se v sosednjo državo Montano, kjer tudi nisem mogel dobiti dela. V Buttu, Mont., kjer bi morda še bilo, pa ni bila zame, ker ne poznam rude. Šel sem od tam v Salt Lake, Utah, a zopet sem imel tam smolo, da sem moral klobuk metati v zrak. Veter je potegnil proti severu in podal sem se v Rock Springs, Wyo. Ko sem stopil v to mesto in zagledal veliko poslopje z imenom "Slovenski dom", sem si mislil: Zda

sem na trdnih tleh. Dodobra sem se smotil. Tam nameravajo sedaj napraviti veselico in prostovoljne prispevke nabirajo za novo cerkev. Prijatelju sem svetoval, naj bi se rajše potegoval, da bi zidali skupno garažo, ker je došli naših rojakov, da imajo svoje avtomobile.

V naselbini šteje društvo 225 članov, a človek obžaluje tiste, ki še ne spadajo pod zastavo S. N. P. J., da bi se zavedli o veliki potrebi te napredne podporne organizacije. Žalost tudi obide človeka, ko vidi, da je še toliko slovenskih hiš, v katere ne zahaja list Prosveta. Pravijo, da je "Prosveta" šež vero in nadvse zapeljiva. Rojaki v Rock Springsu naj si zapomnijo, da edini dnevnik, ki ga res lastujemo slovenski delavci in piše v resnici za nas, je Prosveta. Da ni tako, trdijo samo tisti, ki bi radi prepričali, da bi se zavednim ljudem odprla očesa.

Na pustno soboto je bila veselica v Slovenskem domu, katere se je udeležilo veliko naših mladencev in deklet, moš in žena, starih in mladih. Ta veselica se ni vrnila za "hram božji", temveč za napredek "Slovenskega doma".

Ker je bilo tudi v Rock Springsu radi dela le bolj jalovo ter smo delali po eden ali dva dni na teden in eden dan na štirinajst dni, sem šel od tam 20. februarja. Tu, kjer sem zdaj pa sem toliko na dobičku, da je dela na tri tedne en dan. Morebiti bomo morali delati, toda ne kopat "črni dijamant", temveč belega. Kidati bomo morali sneg, kajti leži na pet štiri do pet čevljev na debelem in še vsaki dan pada.

Podravljam čitatelje in Prosveti želim mnogo novih naročnikov. — Joe Smith.

Mingo Hill, Pa. — Kdor bi mislil, da tu ni nobenega Slovenca več, bi se zelo motil, četudi to lahko sklepamo radi našega molka. Pred nedavnim smo ustanovili pečlarski klub. Pred kratkem sem bil na agitaciji, ki je še precej dobro lepejala, ker v pečlarski klub skovaj vsakdo rad pristopi, kajti tu najde popolno svobodo. Klub si cer ne da nobene podpore, a za nekako nadomestilo je od metle "štil".

En roj tu obratuje s polno paro, pa ne bo dolgo, ker operatorji samo gledajo na njih visoko dobičko, ne glede na to, kako niska je delavska meza. Imajo grablje, vil pa ne. Njih cilj je menda, da bi trpili delati za \$1.50 za deseturno delo in zelo si ubijajo glave, kako bi to dosegli.

Povedati še moram, da se nikakor ne strinjam s pisanjem o naših družinskih razmerah. To lahko le prinese še več besedičenja, kar bi končno listu le škodovalo, koristiti pa ne more nikomur. To je naš edini delavski dnevnik, v katerega sploh ne spadajo taki opisi kot zadnje čase. Skoro vsak dopisovatelj se izraža, da želi listu mnogo uspeha. Če mu je res za napredek lista, naj torej tega ne zabranjuje s svojim pisanjem. Predno piše dopis, naj premisli, ali ima dopis kaj koristiti in če ne bo samo v škodo listu in nepotrebnno potroto prostora. — Math. Oberman.

Naše družinske razmere.

Cleveland, Ohio. — Na družinskih sejah ima pravico govoriti vsak član, pa naj se drugi strinjajo s njim ali ne. Isto velja pri listu "Prosveta", kjer imajo naročniki pravico dopisovanja, čeprav ne nekateri ne strinjajo z njihovimi dopisi. Torej ne vem, čemu bi kratili pravico nekaterim članom, zato ker so "divorsane". Sedaj nismo v starem kraju, kjer nezakonske matere, ločene in nezakonske otroke prištevajo v nekako nižjo vrsto človeške družbe, čeprav imamo vsi enake pravice do življenja na svetu.

Da je prišlo do tega dopisovanja, niso krive prizadele, pač pa oni rojak, ki jih je izžival in ponižal s svojim oglasom v javnosti, da ne mara "divorsane". Uredništvo, katere pa nekaj več razume o enakopravnosti naročnikov kot nekateri dopisovalci, da prostor dopisovalcem v listu.

Za ženski spol je pač dobro, da živimo v dvajsetem stoletju, ker je vsaj nekaj ljudi civiliziranih, drugače bi po mnenju nekaterih morale na grmado. Seveda, nekateri imajo tudi strah, da bi se njih žene ne pohujšale, ko bi kaj takega čitale. Zato je toliko pro-

testov proti dopisom o družinskih razmerah. Zato tudi ne jemljite vse za laž ali resnico, pač pa presodite, kje je resnica.

Po mojem mnenju imajo torej "pečlari" tisto pravico v listu kot ločene žene, pa naj bo komu dovolj ali ne. Oni naj gredo preko njih, in mirna družina.

Nekdo sem pisal dopis proti alkoholizmu. Tudi to ni bilo nekaterim dovolj in rekli so: Kaj tebe briga, če pijemo? Mene nič in nikogar bi pri pijanosti ne ustavljali, briga pa to njih žene in prav zato so nekateri "divorsane". Romanov se ne sme čitati in o solnih rožah je bil tudi protest, isto o "fencih"; protestnega dopisa o Republikanskem združenju bi ne smel poslati. Kaj bi pač smel, ne vem. Podučnih knjig ne imam pisat, o delu in "kaj je boš rekel", se mi pa ne ljubi. Ko sem gotov s svojim delom, sem tudi s bosom ter tudi obeh sit, da ne bom pisal o njih.

Torej ker se to ne ono ne sme pisat in bi ongov rojak smetel v koš, je najboljša, da prenehamo in on sam naj nam daje pedučne, reane in krepotne dopise.

Pa brez samere in s pozdravom. — Nekdo, ki ni primadot.

West Allis, Wis. — Dopisnik iz Glencoe, O., je v smoti, ko pravi, da se do tedaj ni oglašil še noben možki v časopisu. Saj se je oglašil oni v svojem oglasu, ki je raspravljanje povzročil.

Moški kaj radi rabijo za svojo ženo besedo boljše polovica. Rada bi vedela, kje so prava prava pobrali to besedo. Ali bi ne bilo boljše, da bi ženo nazivali s ženo in ji ne dajali drugih imen. Celo nekateri žene so, ki pišejo proti sebi in se tako obojajo, taki nazorji o podcenjevanju samega sebe so preveč zastareli.

Nek dopisnik piše, da ni pravilno, da bi opisovali prejšnjo življenje. Življenje v bodočnosti itak ne more nihče opisovati, če bi ga lahko, tedaj bi ne bilo razporek, nikdar bi se ne pripetila kakšna nesreča v rudniku. Ravno radi tega, ker ne vemo za bodočnost, je pa treba opisovati preteklost, da tako lahko iz nje črpamo vzroke, ki povzročajo nesreče in nespramuljenja v družinah. Oni, ki imajo predsodke napram ženam, naj predvsem mislijo, da je "Prosveta" ravno tako last članice kot članov. Ženo ni treba zaničevati, kdor jo zaničuje, zaničuje mater ljudi, torej samega sebe.

Nekateri moške še vedno ne dajo pravice ženam. Ali se morda bojijo, da bi se na ta način prehitro znebili kapitalističnega reda? Zaničujejo jih in ne priznajo nobene pravice. Sam Krist je rekel, da je najhujše prenašati zaničevanje in res je to. Zdravnik Kern pravi v Prosveti, da si moramo krotiti strast in jeso, nikakor pa ne jezika. — Čitateljica.

Sheboygan, Wis. — Ko pridem s dela truden ali netruden, prvo vprašam, če je že prišla "Prosveta", katere dopisi o družinskih razmerah me zelo zanimajo, kot mislim, da morajo zanimati slehernega rojaka. Popolnoma strinjam se s nekaterimi rojakinjami, ki prinašajo na dan marsikaj gnilega iz današnjih družinskih razmer. Tako je treba, da svet izve resnico. Sam pravim, če bi bil žena, da bi se bil še pridružil na njihovo stran, ko bi se mi godilo kot se godi nekaterim rojakinjam.

Seveda se ne strinjam z dopisi nekaterih rojakinj, ki bi nikakor ne smeli v javnost. Po mojem mnenju, kdor je proti stvarnim dopisom o družinskih razmerah, ki razkrinkajo trpljenje revnih delavskih žen, je moral kaj zagrešiti. Zakaj bi zlivali toliko kritiko nad nje, ali niso morda ravnotako človeška bitja kot možki. Nobena do sedaj še ni poročala v javnost kaj pohujšivega, kar bi moglo poslabšati moža ali ženo, temveč svojo godbo na podlagi izkušnje, ki jih ima iz življenja.

Znanih mi je dovolj slučajev, ko je žena pustila moža in šla v druge kraje poiskat mirnega življenja. Moš se je delal svetnika, nje pa primerjal gručnici in javnost jo je imela za grešnico. Zakaj bi jim sedaj, ko hočejo povedati svoje, ne dali pravice. Obtožene so in obtoženci so še pred vsakih poštenim razsodnikom imeli priliko, povedati svoj zagovor.

Le nekaj bi priporočal dopisovalcem in dopisovalkam v tej zadevi, namreč, da bi vsikdar dali v javnost tudi svoje ime. Njih ime jim bo svedok, da pišejo resnico. — Jacob Menhardt.

Ruski učenjaki ne stradajo.

Austin, Tex. — (Federated Press.) — Ruski znanstveniki ne stradajo in ne hodijo v capah, kakor je bilo že večkrat čitati v ameriškem časopisu. Tako pravi profesor H. J. Muller, ki poučuje v oddelku zoologije na tekaški univerzi. Muller se je pravkar vrnil iz Rusije, katero je posetil iz Berlina s ciroplanom.

"Našel sem vse drugače kot sem pričakoval", je rekel Muller. "Ruski znanstvenik je zaposlen v svojem laboratoriju, zanima se za svoje delo in rezultate ter se želi seznaniti s delom znanstvenikov na zapadu. Na Ameriko gleda kot na zelo važno deželo, kjer je bila znanost nemotena med vojno in katere je zadnje čase obogatela na bioloških pridobitvah in delih. Našel sem mnogo ruskih biologov v velikih državnih zavodih, ki so bili ustanovljeni med revolucijo."

Dve tretjini učenjakov, ki so bili aktivni pred revolucijo, je še ga delu, ena tretjina se je pa isellila, pomrla ali se je posvetila drugim poklicem. Učenjaki, ki so ostali, je Muller govoril, se ne zanimajo za politiko, ker so preveč zaposleni s svojim delom. Sreča pa ni nobenega, ki bi bil v taki bedi, kakor jih je alikal Gorkij pred enim letom, ko je apeliral na pomoč.

Znanstveniki se žive iz raznih virov. Vsi oddelki sovjetske vlade, ki se interesirajo za to ali on stroko vede, podpirajo učenjake; drugi prejemaajo plačo kot profesorji na univerzah. Plača ni velika (okrog petnajst dolarjev na mesec, toda trikrat več, ko tede dandanes mnogi nemški profesorji), ampak vlada daje znanstvenikom tudi hrano, ker so prilikti med delavce.

Kljub raznim težavam imajo uspehe in njih delo napreduje. Profesor Bach, ravnatelj biokemičnega zavoda v Moskyi, je obdržal zavod v dobrem stanju. Profesor Ivanov je iznael proces umetnega opljenja domačih Hvalskih samice; krav, kobil itd. Samice postanejo breje bres turnega stika s samcem. Ivanov je izvršil nebroj uspešnih eksperimentov v raznih krajih Rusije, toda manjka mu potrebnih pomočkov (aparatur za prenašanje samčeve sperme, brizgal itd.), da bi se bolj razširil poiskvanje.

"Največja evira za ruske učenjake je njihova osamljenost, ker ne morejo hitro dobiti informacij o napredku znanosti v drugih krajih sveta", pravi Muller. Mnogi učenjaki se trudijo s problemi, ki so drugje že rešeni, torej vrše nepotrebno delo. Ameriški znanstveniki bi morali stopiti v ožje zveze s ruskimi, izmenjavati posete in jih zalagati s potrebnimi knjigami in aparati.

Rusija ima danes več dijakov kot jih je imela kdaj prej in na obrazba je v splošnem veliko bolj dostopna masam kot je bila za časa carizma. To je ena neizpodbitnih dobrot, katero je prinesla revolucija, je rekel profesor Muller.

VEČ ŽENSK IN FAR MOŠKIH ZGORELO V POSTELJI.

Angelica, N. Y. — Sedem žensk in dva moška sta izgubila življenje, ko je okrajna sirotišnica na Bronxu vasi pogorela do tal. Ogenj je nastal valed plinove razstrelbe v prilijžu dvonadstropnega lesnega poslopja, kjer je stanovalo štirindvajset bolnih žensk. V naglici se je ogenj razširil tako, da je v par minutah objemal planeta še celo poslopje.

Dva moška in sedem žensk je zalotil ogenj v postelji. Vse te osebe so zgorele zaeno s poslopjem. Drugi ljudje so se rešili.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Middlefield, O. — Vrhovni upravnik zecnote je dr. Kern. Kateri naslov je vsak dan v "Prosveti" na tretji strani v oglasu S. N. P. J. Naslov je: Dr. F. J. Kern, 1152 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Nekomis III. — Za priobčanje naznanila "Prosveta" nič ne rečuna. — Pozdravi!

Lloydell, Pa. — Političnih glavarstev na Kranjskem je bilo 12, in sicer: mesto Ljubljana, Postolna, Kočevje, Krško, Kranj, Ljubljana, Litija, Novo mesto, Logatec, Radovljica, Kamnik in Cermetelj. — Pozdravi!

NJENA POT.

IVAN ZOREC.

(Konec.)

"Le pogledj Simončeve Romo! Kako lepo je pomagala vsem svojim in nazadnje ga je prisilila, da jo je vzel. Njen brat, Italico, je šel s njeno pomočjo na visoko šolo. In kakšna gospa je zdaj! Vse se ji odkriva in klanja do tal, ko v avli in žametni šumi po izprehajalščih!"

Zeno je kar jericlo, ko tudi na potu proti domu ni mogla izvideti iz zamisljene hčere prave besede, da bi vedela, kako in kaj.

V Mariji se je pretrgalo zagrinjalo od vrha do tal. Matere zanjo ni bilo več. Izbrisala jo je iz svojih računov. S skesanim srem se je bridko spominjala ubogega in zapuščenega očeta, ki ji je bil res edini pravi učitelj.

Ampak vsa mehka njena ljubezen je v blaznem hrepenjenju hitela preko lepega morja v starodavno Florenco, kamor je za zmerom odšel nepozabni Emil. Spomin nanj je bil bridko bolel.

Lažje bi ji bilo, če bi se bil vsaj pošteno poslovil. Toda poslal ji je kratko pismo že s doma, češ, da bi mu bilo osebno slovo pretežko.

Samo enkrat bi ga še rada videla, drugače moram kopneti.

"S teboj pojdem, saj ni drugače mogoče!" mu je prisegala, ko še ni verjela v napovedano ločitev.

"Res, ni mogoče drugače! Za njim pojdem!" je drhtela in željno gledala po morju, ko sta šli po stari Openaki cesti navzdol.

Solnce se je bilo ravno doteknilo morja; vsa mirna in nedogledna gladina je zagorela v čudovitem požaru. In ko so se navadile oči, se ti je zdelo, kakor bi jo bil prevlekel s samim čistim zlatom.

"Saj ni mogoče drugače!" je vpilo v Mariji in jo je, ko je po dolgih mukah dozorelo do odločilnega sklepa, žustveno poglajalo za ciljem njenih vročih želja. Bilo ji je, kakor bi bila že od vsega začetka poznala svojo pot.

Brez osira na mater in druge pomisleke se je naglo in skrivaj napotila v slavno Florenco. Ko je bila že daleč na potu, so se ji vendarle začele porajati razne neprijetne misli. Ali samo ena misel, misel, da hiti k Emilu, ki ga bo vsaj še enkrat videla, je zlahka dušila vse druge. O, vlak ji je hitel mnogo prepočas, v arcu ji je rasel nemir. Ampak kaj ji je ves avet s svojimi nazori in vzori vred, ko prvi pred njo hrepenenje k lepemu prijatelju, prvemu, ki ji je bil pokazal vrednost in lepoto življenja.

O, življenja se ji hoče, krepkega in živga, brez spon in ozirov, samo življenja in Emila. Nepozabni prijatelj je njeno svetlo solnce, pri njem je vsa njena sreča.

In kakor bi se bilo počasi dvigalo gsto zagrinjalo ispred čudokrasne slike njene mlade povesti, je s hlepčim hrepenenjem še enkrat drhtela v sladki omami, ki je bila prekratka in tako neskončno lepa.

Z zaprtimi očmi je ždela v kotu vozovnega predela in je zamaknjeno sanjala svoje odbegle sanje.

A ko je pridrla v Florenco in je končno spoznala, da je prišla zaman, je skoraj umrla od žalosti. Emil se ji je bil skril. Njegovi domači so ji očno in po slugi dali povedati, da je odpotoval po trgovskih poslih v Afriko.

Kakor bi se bila težko predramila iz nemirnih sanj, je butnilo ob njo spoznanje. Naenkrat je z bridkostjo v prevaranem arcu razumela vse. Zdelo se ji je, da je v istem hipu dozorela po razumu in razsodku. Vse njen sijajno zgrajeni in vseh nečin in tilih sladkosti polni raj se je tresakoma porušil. V silnem obupu je begala po lepem mestu ali pa je topo strmela v motni Arno. Vedela je, da je za vselej konec, kakor ji je napovedal sam Emil, in vendar se ji je kos za kosom trgalo srce.

Ali kaj je še hotela! Sredstev bi ji začelo zmanjkovati, in kaj bi, ko ni človeka, ki bi ji ljubeče podal roko.

In spet je vriskal vlak po nedoglednih ravninah in je vihral po enoličnih furianskih nizinah mimo prastarega Ogleja proti bogatemu Trstu. A kolikor bolj se je krčila pot, toliko nemirnejša je postajala Marija. Po dolgem času se je zopet spomnila svojega dobrega očeta. Domislila se je njegove bolezn in svojega šibkega sklepa, da bi bila šla s njim v one lepe in tihe domače kraje.

Da, ali se ne bi bila ognila vsem bridkostim

in razočvanjem! O, zakaj ni takrat poslušala glasu svoje vesti! V teh mislih je dozorel njen sklep: Kar mimo Trsta naravnost k očetu!

Pomirjena in skoraj zadovoljna sama s seboj se je stisnila v kota vozovnega predela in je skoz stisnjene trepalnice gledala svojo prelepo prvo mladost, ki je lebdela pred njenim begajočim domom. Sredi zelene dolinice se ji je na slej odprl svetli raj. Okoli doline so si podajali roke nizki, potlačeni grički, opasani s temnimi hostami in posejani s belimi vinakimi hrami. Iz hoste so se drobili gostoleči spevi nemotene radosti, s griča na grič so se lovili prešerni vriski, in iz vse doline je kipele v solnčnem sijaju proti jasnemu nebu ena sama prava in soglasna pesem. In učitelj s svojimi svetlimi očmi. Vse je videla, enkrat in ni vedela, ali bi se smejala ali jokala.

Oče se je bil močno postaral in postrošč. Zdelo se je, da ga je prihod hčere bolj iznenadal kakor razveselil. Njenih muk se ni več spominjal.

Marija je hitro razumela, da je tukaj odveč. Tudi očetovi sorodniki so jo žudno gledali. Spoznala je, da se j fusoda piše drugod. In kakor je nenadoma prišla, je nenadoma odšla.

V Trstu je nastopila pot, ki ji je bila dolga čena.

Opica izdala tatu, Pariški listi poročajo o nekem nenavadnem dogodku. Prejšnji teden se je nahajal v Parizu mlad zakonski par iz Amerike na ženitovanjskem potovanju. S seboj pa sta imela

tudi mlado dresirano opico. Neka večera sta zapustila zakonske svoje stanovanje in odšla v gledišče. To priliko je porabil neki uzmovič, da je odprl a ponarejenim ključem njuno stanovanje, o-betajoč si bogat plen. Komaj je

prišel svoj posel, je smuknila opica akoni vrata, s istim ključem zaklenila vrata od zunaj in toliko časa razgrajala, dokler niso pritekli ljudje, ki so kmalu spoznali, kaj se godi. Policija je uzmoviča odpeljala v zapor.

RAZNO.

Gibanje za žensko svobodo.

Angora, Turčija. — Eden najboljših smotrov novega turškega režima je gibanje, ki stremi za emancipacijo turške ženske, ki nima prav nobene svobode v smislu modernega sveta.

Najvnetejši in najodličnejši zagovorniki ženske svobode na Turškem sta Halidaj Ediba Hanum in pa ga. Kemal Paša, ki je stara komaj devetnajst let in nevesta, oziroma žena Mustafa Kemal Paše. Ediba Hanum je že znana ameriški javnosti po svojem delovanju za osvoboditev turške ženske. Dva njena sinova sta dijaka na michiganski univerzi.

Ali madama Kemal Paša je no-vakinja v turškem političnem življenju. Angora jo je prvič videla, ko se je vrnila iz Smirne s svojim možem. Njene mohamedanske sestre so zažudene odgrinjale svoje mehke pasjčolane s obrazov, ko so jo videle atonati a vlaka v moški jahalni obleki.

Očitno je bilo že od prvega trenutka sem, ko je dospela v Angoro, da more njen mož Kemal Paša računati nanjo v svoji kampanji za emancipacijo turške ženske.

Pred uvedbo turškega nacionalističnega gibanja so bile turške ženske kar najskrbneje zaprte in zatirane. Njih literatura je obtoževala iz kuhinjske knjige in Korana. Če so se le malo ozrle na taga ali onega moškega na javnem prostoru, so jih njih moške strogo kaznovali. Najstrožji nunaški red nima svojih devic pod tako strogo disciplino.

Ali z dnevi mlade Turčije se vse izpreminja. Častitljivi pasjčolan ali jaknik izginja. Turška dekleta veš ne mečejo skrivaj pogledov na mlade, nego ljubimkujejo s njimi svobodno. In moderna muslimanska žena zahteva sedaj, da ima njen mož samo eno namesto treh ali štirih žen.

Ali mora biti otrok očetu podoban. S tem vprašanjem se je moralo baviti pred nekim časom londonsko sodišče. Nek zakonski mož je zahteval ločitev zakona, češ, da ni otrok njemu podoben, temveč nekemu hišnemu prijatelju, ki je k njima redno prihajal na obisk. Iz tega je sklepal, da ni otrok njegov in da ga je žena varala. Pred sodnijo so konfrontirali očeta, sina in namisljenega očeta. A dete se je ves čas tako drlo, da so se končno sodniki naveličali in lajavili prav po salomonsko, da ni otrok nobenemu izmed navzočih "očetov" podoben, temveč komu tretjemu. Tožbo za ločitev zakona so tudi zavrnili, ker so bili mnjenja, da je popolnoma nepotrebno; da bi moral biti otrok "očetu" podoben. Modri sodniki so še dodali, da bi bilo na svetu več razočitev nego zaročitev, če bi tvorila nepodobnost med otrokom in očetom podlago za ločitev zakonov.

O vročih samomora. Skoraj ne mine dne, da ne bi čitali o kakem samomoru. Zlasti v poslednji dobi so nastali ponekod samomori naravnost epidemija (nalezljiva bolezen). Nek francoski učenjak je skušal dognati vzroke samomorov na podlagi 7000 publikacij znanih in poiskanih slučajev. Na prvem mestu stoji kot varok samomora pomanjkanje.

Vedel bede se je usmrtilo od onih 7000 nič manje nego 1416, in sicer moških 905 in ženskih 511. Družinske razmere so bile krive samomoru 728 moških in 524 žensk. Ker so prišli ob premoženje, je izvršilo samomor 322 moških in 233 žensk. Vred igre se je ubilo 300, polovica moških in ženskih oseb. Alkohol je zakrivil samomor pri 283 moških in 208 žensk. Ljubezen pa je gnala v prostovoljno smrt 157 žensk in 97 moških.

Poroka na smrt obsojenega. V Milanu je bil neki vojak radi desertacije obsojen na smrt. Predno so ga odpeljali na morišče je prosil za dovoljenje, da se sme poročiti a svojo nevesto, češ da bo otrok, ki ga pričakuje, rojen v zakonu in nosil njegovo ime. Vojaška oblast je tej prošnji ugodila. Poroka se je vršila v dvorani vojnega sodišča. Za pričo sta bila neki polkovnik in zdravnik. Navzoči so moža takoj odpeljali, strašno obupano mlado ženo pa je peljal njen stric domov.

Tudi berači se organizirajo. Varšavski berači so imeli pred nedavnim časom ustanovni občni zbor "beraške zveze". Sklenili so, da bodo nastopili proti beračem-tujcem, ki prihajajo v Varšavo a vse odločnostjo, da jim ti tujci ne bodo krstili "zaslužka". Vsakemu organiziranemu beraču se nakaže poseben "okoliš" in samo v tem okolišu sme beračiti. Tako bo tudi vsaka medsebojna "umazana konkurenca" izključena.

DELO DOBI KROJAO

bodisi Slovenec ali Hrvat, oglasi-te se osebno ali pismeno za druga pojanila in plačo na naslov: Steve Lovrek, Custom Tailor, Gallup, New Mexico. (Adv.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalne železnice damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

French Line
Compagnie Maritime

MITRA VOJNJA V JUGOSLAVIJO

ROCHAMBEAU March 27
PARIS March 28
SAVOIE April 1
FRANCE April 15

Ispravne upodnosti - babilno se dnu, Mitri ali fast coach, umirajni in tehnika voda vsaki sob. Oblednina, prostor za kadilce, pivo, brivnica, odprti pohodniki na krovu, slavna francoska kuhinja, vino in pivo gratis pri obedu, podne, glasilce, posreženi govorci berači in vsaki jezik.

To je najstarejša četa, ki prvevala Jugo-slovanov.

Pos, bi vlak vsame potnike in priloge do Trsta ali Basela, kar si poizkusi izberejo.

Družba ima svojem tolmahu, ki govori vsi jeziki. Gre a vlakom iz Havre v Jugoslavijo in mest na postojah a prilika Jugoslavije in gati na postojah in prilika.

Na poljskele ogledite se pri vsaki domačem zastopniku ali pa na družbenem uradu.

FRENCH LINE
123 North Dearborn St., Chicago, Ill.
19 State Street New York

Ime **BORDEN** pomeni čisto mleko.

Dobro mleko se vedno pričinja v mlekarji, iz katere prihaja. Mora biti od čistih in zdravih krav—iz bogate in čiste mlekarne na deželi. Molzeno v čiste posode in pravilno ohlajeno, ter takoj odnešeno v čisto tovarno in pravilno zapakano.

Borden's evaporirano mleko je čisto mleko z dežele z vso smetano puščeno v njem. Našli bodete, da je bogato in okusne vrste, dobro za domačo uporabo in izvrstno nadomestilo za navadno smetano v kavi.

Vaš grocerist ima vedno veliko zalogo tega za vas, ker se zanjima za vas in ve, da vam daje mleko, ki je poznano po vsi Ameriki kot najčistejše evaporirano mleko.

Ako želite izvedeti kako kuhati z Borden's evaporiranim mlekom, izpolnite tu spodnji kupon in mi vam pošljemo navodila brezplačno.

THE BORDEN COMPANY
ORDEN BUILDING, NEW YORK

KRUH	KUPON	PAJI
KENDIJE	OMAKA	PUDINGI
RIBE	MESO	JUHE
	PECIVO	

Ime

Naslov (Naveden)

Chicago uradi:
510 N. Dearborn St.
Telephone Dearborn 3105